

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 10309/06

בג"ץ 10714/06

בפני :
כבוד הנשיאה ד' ביניש
כבוד המשנה לנשיאה א' ריבלין
כבוד השופטת א' פרוקצ'יה

העותרת בבג"ץ 10309/06 : מועצה מקומית אלפי מנשה

העותרים בבג"ץ 10714/06 :
1. יאסין יונס מוחמד מרעאבה, ראש מועצת הכפר
ראס-א-טירה
2. עאדל עבד אלרחמאן דאוד עודה, ראש מועצת
הכפר ואדי א-ראשה
3. עומר מוחמד עבדאללה עודה, חבר מועצת הכפר
מעארת א-דבעה
4. חסן ח'ליל צביח שעור, ראש מועצת הכפר ערב
א-רמאדין
5. סאלס מוחמד סאלס אבו פארדה, ראש מועצת
הכפר אבו-פרדה
6. האגודה לזכויות האזרח בישראל

נ ג ד

המשיבים בבג"ץ 10309/06 :
1. ממשלת ישראל
2. ראש ממשלת ישראל
3. שר הביטחון
4. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון
5. מנהלת גדר ההפרדה
6. מתן - ישוב קהילתי
7. נירית - ישוב קהילתי
8. זהראן יונס מוחמד מראעבה ואח'

המשיבים בבג"ץ 10714/06 :
1. ממשלת ישראל
2. מפקד כוחות צה"ל באזור יהודה ושומרון
3. המועצה המקומית אלפי מנשה

עתירות למתן צו על תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה : ב' בתמוז התשס"ז (18.06.2007)

בשם העותרת בבג"ץ 10309/06
והמשיבה 3 בבג"ץ 10714/06 :
עו"ד ברוך חייקין

בשם העותרים בבג"ץ 10714/06
והמשיבים 8 בבג"ץ 10309/06 :
עו"ד מיכאל ספרד

בשם המשיבים 1-5 בבג"ץ
10309/06 והמשיבים 1-2
בבג"ץ 10714/06 :
עו"ד ענר הלמן

בשם המשיבים 6-7 בבג"ץ
10309/06 :
עו"ד גלעד הס

פסק-דין

הנשיאה ד' ביניש:

שתי העתירות שלפנינו תוקפות את תוואי המתוקן של גדר הביטחון סביב הישוב אלפי מנשה שבשומרון, אשר נקבע בצו תפיסה מס' 40/02 ת' (תיקון גבולות מס' 2) מיום 29.5.2006, צו שהוצא בעקבות החלטת ממשלת ישראל לתקן את תוואי הגדר באזור אלפי מנשה. העתירה האחת הוגשה מטעם המועצה המקומית אלפי מנשה. היא מבקשת כי תוואי הגדר יתוקן באופן שונה. העתירה השנייה הוגשה מטעם מועצות הכפרים הפלסטינים הסמוכים לתוואי הגדר. עותרות אלה מלינות על הפגיעה שפוגעת הגדר בזכויותיהם ובמרקם חייהם. הן מבקשות כי תוואי הגדר יורחק מאדמותיהן ומבתיהן, לכיוון הקו הירוק. בתווך עומדים המפקד הצבאי וממשלת ישראל, אשר הם המשיבים לעתירות.

רקע והליכים

1. אלפי מנשה הוא יישוב ישראלי באזור השומרון, בו מתגוררים כ-5,650 תושבים. הוא שוכן במרחק של כארבעה קילומטרים ממזרח לקו הירוק. בשנת 2003 הוקמה, בהתאם להחלטת ממשלת ישראל (מיום 23.6.2002) ועל פי צווים של המפקד

הצבאי, גדר הפרדה המקיפה את אלפי מנשה ואת כביש 55, המחבר את היישוב עם ישראל. בתוך מיתחם הגדר פנימה נכללו גם חמישה כפרים פלסטיניים (כ-1,200 תושבים). שניים מהכפרים - ערב א-רמאדין (כ-270 תושבים); וערב אבו-פארדה (כ-120 תושבים) – מצויים ממערב לאלפי מנשה, בקרבת כביש 55. הכפר ואדי א-ראשה (כ-120 תושבים) מצוי מדרום-מערב לאלפי מנשה. שני כפרים נוספים - מעארת א-דבה (כ-250 תושבים) וח'ירבת ראס א-טירה (כ-420 תושבים) מצויים מדרום לאלפי מנשה. גדר ההפרדה ניתקה את חמשת הכפרים משאר חלקי האיזור. נוצרה מעין מובלעת של אלפי מנשה ושל הכפרים, המחוברת ברצף טריטוריאלי לישראל. גודלה כ-11,000 דונם. היא מהווה חלק ממרחב התפר. חל בה "משטר היתרים" המקשה על שגרת חייהם של התושבים הפלסטינים המתגוררים בה. המעבר ממנה לישראל נעשה באמצעות כביש 55. כביש זה עובר דרומית לקלקיליה, לאורך הגדר המקיפה את קלקיליה מדרום. הכביש משמש בעיקרו של דבר את הישראלים הבאים לאלפי מנשה ויוצאים אותה ואת הפלסטינים שיש להם היתר כניסה לישראל או הנעים בתוך תחומי המובלעת. החיבור המרכזי של המובלעת לאיזור נעשה באמצעות "מעבר 109" (מעבר אליהו), הממוקם בצדה הצפוני של הגדר, על כביש 55, בקרבת פתח הגישה לעיר קלקיליה. מעבר 109 מאפשר לתושבי המובלעת לעבור דרכו ברגל וברכב, בכפוף לבדיקה, לשטחי האיזור ולעיר קלקיליה בכל שעות היממה. מתחת לכביש 55 נפתח מעבר תת-קרקעי, המחבר בין קלקיליה לעיריה חבלה, בו יכולים הפלסטינים לעבור בצורה חופשית.

2. בשנת 2004 הגישו תושבי הכפרים שבמובלעת, יחד עם האגודה לזכויות האזרח בישראל, עתירה נגד הגדר במרחב אלפי מנשה (בג"ץ 7957/04). נטען בה כי המפקד הצבאי אינו מוסמך להורות על הקמת גדר. טענה זו סמכה עצמה, בין היתר, על חוות-הדעת המייעצת של בית-הדין הבין-לאומי בהאג (Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory, Advisory Opinion (International Court of Justice, July 9, 2004), 43 ILM 1009 (2004)). כן נטען בעתירה שהגדר אינה מידתית ומפלה את התושבים הפלסטינים. העתירה נדונה בפני הרכב מורחב של שופטים. ההרכב המורחב דן בשאלה העקרונית בדבר השפעתה של חוות-הדעת של בית-הדין הבין-לאומי בהאג על גישתו של בית-המשפט העליון לשאלת חוקיות גדר ההפרדה על-פי המשפט הבין-לאומי כפי שנקבעה בפרשת בית טוריק (בג"ץ 2056/04 מועצת הכפר בית טוריק נ' ממשלת ישראל, פ"ד נח (5) 807 (2004)). כן בחן בית המשפט באופן פרטני את חוקיותו של תוואי הגדר סביב מובלעת אלפי מנשה. בשאלה העקרונית פסק בית המשפט, מפי הנשיא ברק, כי:

"מסקנתו של בית-הדין, המבוססת על תשתית עובדתית שונה מזו שהונחה בפנינו, אינה מהווה מעשה-בית-דין ואינה מחייבת את בית-המשפט העליון של ישראל לקבוע כי כל קטעי הגדר כולם נוגדים את המשפט הבין-לאומי. בית-המשפט בישראל ימשיך לבחון כל קטע מקטעי תוואי הגדר, כפי שיובאו להכרעתו ועל-פי מודל הדיון שלפיו הוא נוהג; הוא ישאל עצמו לגבי כל קטע וקטע אם נמצא בו איזון מידתי בין הצורך הביטחוני-צבאי לבין זכויות האוכלוסיה המקומית" (בג"ץ 7957/04 מראעבה נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם, 15.9.2005), פסקה 74).

3. באותה פרשה בחן בית המשפט את חוקיות תוואי הגדר במובלעת אלפי מנשה. נבחנה השאלה האם הגדר הוקמה בסמכות והאם פגיעתה בתושבים המקומיים היא מידתית. בית המשפט שוכנע כי המפקד הצבאי היה מוסמך להורות על הקמת הגדר סביב אלפי מנשה, שכן הטעמים העומדים ביסוד הקמתה הם טעמים ביטחוניים. אשר לשאלה האם הפגיעה של תוואי הגדר בחיי התושבים הפלסטינים בכפרי המובלעת היא מידתית, מצא בית המשפט כי תוואי הגדר שינה את מציאות החיים של תושבי הכפרים שנותרו מצידה "הישראלי" של הגדר. הוא פגע קשות בכל מרקם חייהם. הוא ניתק את תושבי הכפרים ממכלול השירותים האזרחיים, כגון חינוך, רפואה ותעסוקה. על רקע זה העלה בית המשפט את השאלה "מדוע אין להשיג את המטרות הביטחוניות המונחות ביסוד גדר ההפרדה על ידי שינוי בתוואי הגדר באופן שהתוואי החדש יקיף את אלפי מנשה, אך ישאיר את חמשת הכפרים של המובלעת מחוץ לגדר" (פסקה 113 לפסק הדין). בהקשר זה ציין הנשיא ברק:

"תוואי זה ייצור קשר טבעי בין כפרי המובלעת לבין קלקיליה וחבלה. הוא ייצור קשר אל מכלול השירותים האזרחיים שניתנו לתושבים לפני הקמת הגדר. מרבית הפגיעות בתושבי הכפרים יוסרו. אכן, חיי התושבים בתוואי הקיים קשים הם. המובלעת יוצרת טבעת חנק סביב הכפרים. היא פוגעת קשות בכל מרקם החיים. השינוי בתוואי, אשר יוציא את הכפרים מחוץ למובלעת, יפחית במידה רבה את הפגיעה בתושבים המקומיים. אם אין אפשרות להוציא את כל חמשת הכפרים שבמובלעות מחוץ לגדר, האם ישנה אפשרות שלפיה מרביתם יוצאו ממנה?" (שם, שם).

בהמשך עמד הנשיא ברק על התהיות שמעורר תוואי הגדר סביב מובלעת אלפי מנשה. וכך כתב:

"אכן, מתוך התשתית העובדתית, כפי שהוצגה לנו, התוואי הקיים של גדר ההפרדה מעורר תהיות. נפתח בחלק הדרום-מערבי של המובלעת. לא שוכנענו כלל כי קיים טעם ביטחוני-צבאי מכריע לקבוע את תוואי הגדר במקום שבו הוא עובר עתה. מדוע לא ניתן לשנות התוואי באופן ששלושת הכפרים המצויים בחלק זה (ואדי א-ראשה, מעארת א-דבה וח'רבת ראס א-טירה) או מרביתם יוצאו מחוץ לגדר? אמנם, קיימת תכנית, שמצויה בשלב ההפקדה, להרחיב את התפתחותה של אלפי מנשה לעבר החלק הדרום-מערבי של המובלעת, אך כפי שמר תירזה, שהציג לנו את מפת המובלעת, ציין בפנינו, אין זה שיקול שיש להתחשב בו. נפנה עתה לחלק הצפוני והצפון-מערבי של המובלעת. מדוע לא יוצאו הכפרים ערב א-רמאדין וערב אבו-פאודה מחוץ לגדר? שיקול מרכזי בעניין זה יכול להיות הצורך להגן על כביש 55 המחבר את אלפי מנשה עם ישראל. בעניין זה ציין בפנינו מר תירזה כי מיקומו של כביש 55 הוא בעייתי מבחינה ביטחונית. ישראלים נפגעו בו מירי מכיוון קלקיליה. מהחומר שלפנינו למדנו כי על-פי תכנית מקורית, היה צריך להתבטל הקטע בכביש 55 המחבר את אלפי מנשה עם ישראל. תחתיו היה צריך להיסלל כביש חדש, אשר מחבר את אלפי מנשה עם ישראל דרום-מערבית למובלעת, ליד היישוב מתן שבתוך הקו הירוק. לטענת העותרים – טענה שיש לה סימוכין בחומר שהוגש לנו מטעמם – תכנית זו לא התקבלה בשל התנגדותו של היישוב מתן, שסבר כי הדבר יפגע באיכות חייו. מר תירזה ציין בפנינו כי על הכביש המחבר את אלפי מנשה עם ישראל (הוא כביש 55) יש להשקיף כעל כביש זמני. במצב דברים זה לא שוכנענו כלל כי חיוני הוא, מטעמים ביטחוניים-צבאיים, לשמור על התוואי הצפון-מערבי של המובלעת. אם אמנם תוואי זה ישונה, תהא לכך השלכה נוספת בכך שיהא ניתן לבטל את שתי הגדרות המפרידות בין קלקיליה לחבלה ולשוב ולחברן לגוש אורבני גדול כפי שהיה בעבר, ולא להסתפק אך במעבר התת-קרקעי החדש המחבר ביניהן." (שם, שם).

דברים אלה הובילו למסקנה הבאה:

"הנה-כי-כן, לא שוכנענו כלל ועיקר כי מבחן המשנה השני של המידתיות מתקיים בתוואי הגדר היוצר את מובלעת אלפי מנשה. נראה לנו כי לא הושקע המאמץ הנדרש, ולא נבחן לפרטיו תוואי חלופי שיוכל להבטיח את הביטחון, ושפגיעתו בתושבי הכפרים קטנה יותר. על המשיבים לשוב ולשקול את התוואי הקיים מחדש. עליהם לבחון האפשרות של הוצאת כפרי המובלעת, כולם או מקצתם, מחוץ לצד ה"ישראלי" של הגדר. כמובן, שינוי זה לא ניתן לעשותו בן יום, שכן הדבר מחייב הריסת הגדר הקיימת (בחלק הצפוני, הצפון-מערבי ובחלק הדרום מערבי), בניית גדר חדשה, וכל זאת תוך ביטולו

של כביש 55 המחבר בין אלפי מנשה לבין ישראל, ובניית כביש חדש דרומית לאלפי מנשה. על המשיבים לבחון אפוא עריכת לוח זמנים ושילובי משנה שונים שיהא בהם כדי להבטיח, בתוך זמן סביר, את שינויו של התוואי" (פסקה 114 לפסק הדין).

לאור האמור עשה בית המשפט צו מוחלט שהורה למשיבים לשקול מחדש, בתוך זמן סביר, את החלופות השונות של תוואי גדר ההפרדה באלפי מנשה תוך שעליהם לבחון חלופות ביטחוניות הפוגעות פחות בחיי התושבים של כפרי המובלעת. נפסק כי בהקשר זה יש לבחון את החלופה שלפיה המובלעת תכלול את אלפי מנשה בלבד וכביש מחבר לישראל תוך העתקת הכביש הקיים המחבר בין אלפי מנשה לבין ישראל למקום אחר בדרום המובלעת.

4. בעקבות פסק הדין בבג"ץ 7957/04 ביצעה מערכת הביטחון עבודת מטה לבחינת האפשרות לתקן את תוואי הגדר באיזור אלפי מנשה, באופן שיאזן בצורה טובה יותר בין הצורך הביטחוני לבין האינטרסים של התושבים הפלסטינים והאינטרסים של התושבים הישראליים. במסגרת עבודת המטה, קטע הגדר שמדרום לאלפי מנשה תוכנן מחדש. בבסיס התכנון עמד הרצון להוציא מן המובלעת את הכפרים שמדרום לאלפי מנשה, אך זאת תוך שמירה על מרחב התרעה של מספר מאות מטרים בין הגדר לבין אלפי מנשה ובשים לב לצורך לתת הגנה גם לשכונת "גני טל" שבדרום אלפי מנשה. המדובר בשכונה חדשה בה ניתן להקים 1414 יחידות דיור. השכונה מצויה בהליכי בניה מתקדמים בהתאם לתכנית המתאר התקפה 115/8.

במסגרת עבודת המטה נבחנו שלוש חלופות לשינויי התוואי. חלופה ראשונה – המכונה חלופה א' – הינה שינוי בקטע הדרום-מערבי של הגדר. לפי חלופה א' יועתק קטע הגדר העובר מדרום לכפרים ראס א-טירה, א-דבעה וואדי א-ראשה צפונה ויעבור סמוך יותר לאלפי מנשה, כך ששלושת הכפרים יוצאו מן המובלעת. אורכו של הקטע החדש כ-3.5 ק"מ והוא יבוא במקומו של קטע באורך של כ-5.05 ק"מ בדרום המובלעת, שיפורק לאחר הקמת התוואי החדש. שטח מרחב התפר יוקטן בכ-1,887 דונמים. הגישה מישראל לאלפי מנשה תיוותר באמצעות כביש 55.

חלופה שנייה שנבחנה, המכונה חלופה א-1, עניינה שינוי בתוואי הגדר בקטע הדרום-מערבי ובקטע המערבי של המובלעת. לפי חלופה זו, בנוסף לתיקון התוואי סביב הכפרים ראס א-טירה, א-דבעה וואדי א-ראשה, יועתק צפונה גם התוואי העובר בקרבת הכפרים ערב א-רמאדין וערב אבו-פרדה (הקרובים לכביש 55). התוואי המתוקן

יעבור סמוך לכביש 55, מצפון לכפרים, כך שגם הם יוצאו מן המובלעת ויימצאו ברצף טריטוריאלי עם העיירה חבלה. לפי חלופה א-1 יוקם קטע גדר באורך 6.75 ק"מ במקום קטע באורך של כ-6.35 ק"מ בדרום המובלעת ובמערבה. שטח מרחב התפר לפי חלופה א-1 יקטן בכ-2,836 דונם.

חלופה שלישית שנבחנה – המכונה חלופה ב' – עניינה שינוי בתוואי הגדר בקטע הדרום-מערבי ובקטע המערבי של המובלעת. לפי חלופה ב' ייסגר החיבור של המובלעת לישראל בצידה המערבי (כביש 55) ותחתיו יבוא חיבור לישראל בצידה הדרומי של המובלעת, סמוך לישובים מתן ונירית. מתחת לכביש החדש יוקם מעבר תת-קרקעי שיחבר בין הכפרים הנמצאים דרומית לאלפי מנשה לכפרים ראס עטיה וחבלה. לפי חלופה ב' יוצאו משטח המובלעת כל חמשת הכפרים. אורכו של קטע הגדר החדש יהיה 7.85 ק"מ, שיחליף קטעים באורך של כ-11.63 ק"מ. שטח מרחב התפר יקטן בכ-3,619 דונם.

5. בתום עבודת המטה ובחינת החלופות החליטה ממשלת ישראל (ביום 30.4.2006) לתקן את תוואי הגדר בהתאם לחלופה א'. בעקבות החלטת הממשלה הוציא (ביום 29.5.2006) מפקד כוחות צה"ל באיזור את הצו המתקן, התופס את המקרקעין הנדרשים לצורך מימוש חלופה א'. כנגד הצו המתקן הוגשו שלוש השגות: אחת מטעם התושבים הפלסטינים במובלעת, שניה מטעם מועצת הכפר ראס עטיה המצוי מערבית למובלעת, ושלישית מטעם המועצה המקומית אלפי מנשה. שלוש ההשגות נדחו (ביום 22.11.2006). מכאן העתירות שלפנינו.

העתירות וטענות הצדדים

6. העתירה בבג"ץ 10309/06 הוגשה מטעם המועצה המקומית אלפי מנשה (להלן – המועצה המקומית). היא מופנית נגד הבחירה בחלופה א' לתיקון הגדר סביב מובלעת אלפי מנשה. מבוקש בה כי נורה למשיבים לבחור בחלופה ב', בשינויים אותם מבקשת המועצה המקומית להכניס בתוואי חלופה ב', שעיקרם השארת הכפרים ערב א-רמאדין וערב אבו פארדה בתוך המובלעת. לחלופין, מבוקש בעתירה כי תיבחר חלופה ב' כחלופה המועדפת. המועצה המקומית טוענת כי הבחירה בחלופה א' לוקה בחוסר סבירות קיצוני. לטענתה, חלופה זו נוגדת את הקביעות וההנחיות של בית המשפט בבג"ץ 7957/04. היא מנוגדת להגיון התכנוני והביטחוני באזור אלפי מנשה. היא פוגעת פגיעה קשה בזכויות היסוד של המתיישבים הישראליים, בכך שאין היא מקנה להם ביטחון. לטענת המועצה המקומית, הבחירה בחלופה א' הושפעה באופן בלתי

חוקי מאינטרסים אישיים של תושבי מתן ומשיקולים זרים. נטען כי החלטת המשיבים להותיר על כנו את כביש 55 ככביש הגישה לאלפי מנשה נוגדת את עמדת כל הגורמים המוסמכים, כפי שבאה לידי ביטוי בעבר, ואת עמדתו של בית המשפט. הגורמים המקצועיים והצבאיים הביעו פעמים רבות את דעתם כי יש להחליף את כביש 55 בכביש הדרומי, בין היתר נוכח העובדה כי כביש 55 מסוכן לנוסעים בו. לעניין ציר התנועה המועדף מבחינה ביטחונית צירפה המועצה המקומית לעתירתה חוות דעת של המועצה לשלום ולביטחון, לפיה חלופה ב' מעניקה לישראל את מידת הביטחון הנדרשת ובאופן טוב יותר מחלופה א', תוך צמצום משמעותי במידת הפגיעה במרקם החיים של תושבי הכפרים. המועצה המקומית מוסיפה וטוענת כי חלופה א' מקרבת את הגדר בצד הדרום-מערבי של אלפי מנשה לטווח של 300 עד 500 מטר מהישוב, התקרבות המסכנת את התושבים.

7. המועצה המקומית קובלת גם על כך שבהתאם לחלופה א', חלקים המצויים בשטח השיפוט המוניציפאלי של אלפי מנשה נותרים מחוץ למובלעת. האזורים הנותרים מבחוץ הם שטחי תכנית מתאר 115/9 ותכנית מתאר 115/10 (תוכניות שאינן בתוקף) וכן שטח תכנית מתאר מאושרת 115/16/4 (שכונת נוף השרון הסמוכה לישוב נירית). חלופה א' מסכלת את ההתפתחות העתידית של הישוב. היא מתעלמת מהצרכים של תושבי אלפי מנשה. חלופה ב', מנגד, מותירה שטחים אלה בתוך המובלעת, כשהגישה אליהם פתוחה ורציפה. המועצה המקומית סבורה כי חלופה ב' עדיפה גם לאוכלוסיה הפלסטינית, משום שבשטח נשוא חלופה ב' אין כמעט עיבודים חקלאיים פלסטיניים.

8. העתירה בבג"ץ 10714/06 הוגשה מטעם חמשת הכפרים במובלעת אלפי מנשה (להלן – הכפרים הפלסטינים) והאגודה לזכויות האזרח בישראל. טענתם העיקרית של העותרים היא שתוואי הגדר לפי חלופה א' הוא תוואי פוגעני ביותר. הוא ממשיך לכלוא שניים מכפרי המובלעת בצד הישראלי של הגדר ולנתק את הכפרים האחרים מחלקים נרחבים של אדמותיהם. לטענת העותרים, מימוש חלופה א' יביא להשמדה של 350 דונם של אדמות נטועות. כמו כן, יוותרו מעבר לגדר החדשה כ-87 חלקות בשטח כולל של כ-2,500 דונם. ב-60% מחלקות אלה גדלים עצי זית, ב-20% גדלים עצי שקד ו-20% הנותרים הם שדות המיועדים לחקלאות עונתית ולמרעה. חלקות אלה מפרנסות מאות מתושבי הכפרים ראס א-טירה, ואדי א-ראשה ומע'רת א-דעבה. תוואי הגדר פוגע, אפוא, בקניין, בפרנסה ובחופש התנועה של התושבים. הפגיעה צפויה להחריף כתוצאה מסלילת כביש בין אלפי מנשה לקרני שומרון, המתוכנן גם הוא לעבור על אדמות הכפרים. בנוסף, בשל קרבתו של תוואי הגדר לבתי הכפרים, התוואי מסכן את

חיי התושבים ופוגע ביכולת ההתפתחות העתידית של הכפרים. העותרים סבורים כי התוואי פוגע פגיעה קשה במיוחד בכפרים שבצפון המובלעת, אשר יישארו מצידה "הישראלי" של הגדר. נטען, כי הדבר יגרום לפגיעה קשה ביותר בתושביהם. רבים מתושבי הכפרים מתפרנסים ומקבלים שירותי חינוך, בריאות, ודת מאזור קלקיליה וחבלה. מצב הכפרים יורע אף בהשוואה למצבם כיום, עקב ניתוקם משלושת הכפרים האחרים שמצויים היום במובלעת. בכך תפגע הגדר פגיעה קשה ובלתי מידתית בזכויותיהם של התושבים לחופש תנועה, פרנסה, חינוך, בריאות וקבלת שירותים חיוניים.

9. טיעונם המשפטי של העותרים הוא כי חלופה א' נוגדת את עקרונות המשפט הבינלאומי, כיוון שהיא יוצרת סיפוח דה-פקטו של האדמה שנותרת ממערב לגדר; בשל היעדרו של צורך צבאי לגיטימי המכשיר את הקמתה של הגדר בחלקים מסויימים שלה; ובשל פגיעתה הלא מידתית בזכויות היסוד של אזרחים מוגנים. נטען, כי תוואי הגדר יוצר רצף טריטוריאלי בין מדינת ישראל לבין ההתנחלות אלפי מנשה. ב"מרחב התפר" מוטלות הגבלות קשות על הפלסטינים, אשר אינם רשאים להיכנס אליו ללא היתר. הלכה למעשה יוצרת הגדר שינוי של קבע בתא השטח של המובלעת. אשר לצורך צבאי, תוואי הגדר מגן גם על השכונה המתוכננת גבעת טל, שבחלקה הגדול טרם נבנתה וטרם אוכלסה. התוואי הושפע גם מהכוונה לסלול כביש מדרום לאלפי מנשה, בוואדי החוצץ בין הישוב לכפר ראס א-טירה. הפגיעה בכפרים הנותרים בצפון המובלעת, כמו גם בשלושת הכפרים שמדרום לה, אינה עומדת בשלושת מבחני המידתיות. מצבם של שני הכפרים שבצפון המובלעת הורע. גם אם חלופה א' צמצמה במידה מסוימת את היקף הפגיעה לגבי שלושת הכפרים הדרומיים, עדיין נוצרת פגיעה חמורה ורבה בזכויות התושבים. הפגיעה לא צומצמה למינימום ההכרחי. לטענת העותרים, קיימות חלופות אחרות אשר פגיעתן פחותה. כך, לטענתם, ניתן להעביר את הגדר במדרון הצפוני של הוואדי בין אלפי מנשה לראס א-טירה ולבטל הכביש המתוכנן מדרום לאלפי מנשה. לבסוף נטען כי חלופה א' אינה עונה על הקריטריונים של הצו המוחלט בבג"ץ 7957/04. זאת, משום שהיא אינה יוצרת מובלעת הכוללת את אלפי מנשה בלבד ואינה מפחיתה את הפגיעה בחיי התושבים.

10. המשיבים 1-5 בבג"ץ 10309/06 (להלן – המשיבים) מבקשים כי נדחה את שתי העתירות. המשיבים טוענים כי חלופה א' נותנת מענה לצורך הביטחוני ואף ניתן לממשה בתוך זמן קצר, שכן מימושה אינו מחייב סלילת דרכי גישה חדשות. המשיבים מדגישים, כי מבחינה ביטחונית קיימת עדיפות ברורה לתוואי הקיים של הגדר לעומת כל החלופות שנבחנו. עם זאת, גם חלופות א' וב' אפשריות מבחינה ביטחונית. לא כן

חלופה א-1. עמדת המשיבים היא כי חלופה א' מאזנת בצורה טובה יותר בין האינטרסים והשיקולים הצריכים לעניין. לדעת המפקד הצבאי חלופה א' מספקת הגנה סבירה לתושבי אלפי מנשה ולנוסעים ממנה לישראל. התוואי נותן הגנה גם לשכונה החדשה גבעת טל, המצוייה בשלבי בניה מתקדמים. חלופה א' מצמצמת את הפגיעה בתושבים הפלסטינים. היא מוציאה מתחום המובלעת שלושה כפרים ומותירה במובלעת 400 תושבים בלבד, המתגוררים בכפרים הצפוניים. על פי הטענה, אין להוציא כפרים אלה מן המובלעת מטעמים ביטחוניים. המשיבים מציינים כי חלופה א' מצמצמת גם את היקף השטחים הפלסטינים שבמובלעת ואת היקף הקרקע הפרטית הנתפסת לשם הקמת הגדר ואינה פוגעת בתכנית המתאר של הכפר ראס א-טירה. גישת התושבים הפלסטינים לשטחים שיימצאו במרחב התפר תתאפשר באמצעות שערים חקלאיים שייבנו בגדר, אשר שעות פתיחתם תסוכמנה עם התושבים, כמקובל. במקומות בהם עוברת הגדר בסמיכות לבתי הכפרים ראס א-טירה וואדי א-ראשה, ניתנה הנחייה למתכננים להקים את הגדר בצד הצפוני של רצועת הקרקע הנתפסת, במרחק של לפחות 50 מטרים מהבתים הקיצוניים. המשיבים מעירים לגבי הכפר וואדי א-ראשה, כי הבנייה בכפר הינה בלתי-חוקית, והכפר עצמו אינו ישוב מוכר על פי הסכם הביניים הישראלי-פלסטיני משנת 1995 ואין לו מעמד סטטוטורי כלשהו.

11. אשר לשני הכפרים שמצפון למובלעת, המשיבים מציינים כי שני הכפרים הינם מתחמים לא מוכרים, וכי הבניה בהם הינה בלתי חוקית. בדיקות המשיבים העלו כי בקרב אוכלוסיית שני הכפרים הצפוניים אין כיום אבטלה. המפרנסים בהם עובדים ביישובים ישראלים, ובעיקר באלפי מנשה. כן נמצא שלהוצאת שלושת הכפרים הדרומיים משטח המובלעת לא צפויה השפעה ממשית על תושבי הכפרים הצפוניים, שכן אין ביניהם זיקות ממשיות. המשיבים מציינים כי "מעבר 109" לקלקיליה מצוי במרחק לא גדול מהכפרים. כל תושבי הקבע מעל גיל 16 מצוידים בתעודות תושב של מרחב התפר, המאפשרות להם תנועה חופשית דרך מעבר 109. ילדי הכפרים הלומדים מחוץ לשטח המובלעת נוסעים בהסעה מסודרת במימון המינהל האזרחי, ועוברים דרך שערי "מירקם החיים" המצויים בגדר. המשיבים הוסיפו כי נבחנת האפשרות להציע לתושבי שני הכפרים הצפוניים לעבור להתגורר באתר חדש, מוסדר, שיוקם עבורם ממזרח לשטח המובלעת, במקום שיאפשר להם לשפר את איכות חייהם בצורה ממשית. המשיבים מדגישים כי מדובר בהצעה שתהיה נתונה לשיקול דעתם של התושבים ולא תיכפה עליהם.

12. המשיבים נימקו בהרחבה את דחייתן של חלופה א-1 וחלופה ב'. חלופה א'-1, המוציאה גם את הכפרים הצפוניים, נפסלה מבחינה ביטחונית, שכן מימושה ייצור "מסדרון" צר בין שתי גדרות שאורכו מספר קילומטרים, לאורכו של כביש 55. המסדרון יישלט בחלקו משני הצדדים על ידי שטחים פלסטינים מחוץ למובלעת. הדבר ייצור סיכון בלתי סביר לאלפי הנוסעים בכביש 55 מדי יום. תוספת הביטחון של חלופה א' לעומת חלופה א-1 הינה משמעותית ביותר, והיא שקולה כנגד אי-בחירה של חלופה א-1, שכלל אינה קבילה מבחינה ביטחונית. אשר לחלופה ב', המשיבים ציינו כי היא אמנם נותנת מענה לצורך הביטחוני. אולם מימושה יארך מספר שנים לפחות. היא מותנית בהשלמת סלילתו של כביש גישה חדש מישראל לאלפי מנשה והמשכו לקרני שומרון. ההליכים לתכנונו של הכביש בתוך ישראל ובאיזור יארכו זמן ניכר. כמו כן, מימושה של חלופה ב' יקר בהרבה מחלופה א'. היא תחייב פירוק ובניה של קטעים ארוכים יותר בגדר (פי שניים מחלופה א'), הקמת כביש חדש והקמת מעבר תת קרקעי חדש, שאף יחייב פגיעה בשטחים נוספים.

13. גם הכפרים הפלסטינים מבקשים לדחות את עתירת המועצה המקומית אלפי מנשה לבחור בחלופה ב' לתיקון תוואי הגדר. לטענתם חלופה ב' הינה בלתי חוקית בעליל, בשל היותה בלתי מידתית באורח קיצוני. חלופה ב' יוצרת ניתוק בין הכפרים ראס א-טירה וא-דבעה מצד אחד לוואדי א-ראשה ולראס עטייה וחבלה מצד שני, כאשר ביניהם תיווצר לשון רחבה של אדמה "ישראלית". הניתוק בין כפרים שכנים שחיהם קשורים זה בזה, בתוספת אובדן אדמות בהיקף עצום, הופכים אותה לבלתי מידתית. הכפרים הפלסטינים מוסיפים וטוענים כי חלופה ב' אינה חוקית בהיותה מושפעת משאיפות התרחבות של אלפי מנשה, ובכלל זה הקמת שכונת "אילנית" שתוכנית הבניה שלה אף טרם אושרה. לבסוף, גם משיבים 6-7 בבג"ץ 10309/06 - הישובים הקהילתיים מתן ונירית - מבקשים לדחות את עתירת המועצה המקומית אלפי מנשה. לדבריהם, בחירה בחלופה ב' תביא לכך ששני הישובים ישכנו בצידו של כביש בין עירוני סואן. כביש כזה, שיעבור בצמוד ממש לישובים הנושאים אופי כפרי ושקט, יגרום לנזקי איכות סביבה ולירידת ערך נכסיהם של התושבים.

ד"ר

14. בעתירה הקודמת בעניינו של תוואי הגדר סביב מובלעת אלפי מנשה (בג"ץ 7957/04) פסק בית משפט זה, בהרכב מורחב של תשעה שופטים, כי המפקד הצבאי היה מוסמך להקים גדר סביב אלפי מנשה. נפסק באותה פרשה כי ביסוד ההחלטה על

הקמת הגדר היה מונח השיקול הביטחוני למנוע חדירת מחבלים למדינת ישראל וליישובים הישראליים באיזור (פסקה 100 לפסק הדין). בית המשפט מצא כי ביסוד התוואי עמד הצורך להגן על שלומם ועל בטחונם של הישראלים, אלה בישראל ואלה המתגוררים באלפי מנשה; אלה המבקשים לנוע מאלפי מנשה לישראל ואלה המבקשים לנוע מישראל לאלפי מנשה. בית המשפט הוסיף עם זאת וקבע כי על המפקד הצבאי לבחון אפשרות לקיומו של תוואי חלופי באיזור המובלעת, שיצמצם את הפגיעה באוכלוסיה הפלסטינית. המשיבים החליטו על תיקון תוואי הגדר, בהתאם לחלופה א'.

15. ההכרעה העומדת לפנינו כעת מצטמצמת, אפוא, לשאלה האם שיקול הדעת של המפקד הצבאי בקביעת תוואי הגדר לפי חלופה א' איזן כראוי בין הערכים והאינטרסים המתנגשים, על-פי אמות המידה שקבע בית המשפט. אכן, בשורה ארוכה של פסקי דין נקבע כי המפקד הצבאי, הקובע את תוואי הגדר, נדרש לשקול ולאזן בין מספר שיקולים. השיקול הראשון הוא השיקול הביטחוני-צבאי. מכוחו רשאי המפקד הצבאי לשקול שיקולים שעניינם ההגנה על ביטחון המדינה וביטחון הצבא. שיקולים אלה הם שיקולים שבמומחיות צבאית וביטחונית. לגביהם נתון למפקד הצבאי שיקול דעת רחב. הוא שמופקד על שמירת הביטחון. הוא בעל המומחיות, הידע והאחריות הביטחונית. בית המשפט מייחס לעמדתו משקל רב. זאת בהתבסס על הגישה העקבית בפסיקת בית המשפט, כי יש לתת משקל מיוחד לחוות דעתו הצבאית של הגורם אשר עליו מוטלת האחריות לביטחון (ראו פרשת בית טוריק, 843; בג"ץ 258/79 עמירה נ' שר הביטחון, פ"ד לד(1) 90, 92 (1979); בג"ץ 390/79 דויקאט נ' ממשלת ישראל, פ"ד לד(1) 25 (1979)). השיקול השני אותו על המפקד הצבאי לשקול הוא טובתם של התושבים המקומיים שהנם "תושבים מוגנים". על המפקד הצבאי להגן על זכויות האדם המקובלות במשפט הבינלאומי של כל אחד מבני האוכלוסייה המקומית (ראו פרשת אלפי מנשה, פסקה 24; בג"ץ 3680/05 ועד הישוב טנא נ' ראש ממשלת ישראל (טרם פורסם, 1.2.2006), פסקה 10; בג"ץ 1998/06 מועצה מקומית בית אריה נ' שר הביטחון (טרם פורסם, 21.5.2006), פסקה 8). "במסגרת אחריותו לרווחת התושבים על המפקד הצבאי לשקוד על קביעת תוואי שפגיעתו בכל אחד מבני האוכלוסייה המקומית ובאוכלוסייה המקומית בכללותה תהיה הפחותה ביותר" (בג"ץ 6451/04 חלואה נ' ראש הממשלה (טרם פורסם, 18.6.2006), פסקה 10). השיקול השלישי הוא הגנה על זכויות האדם של ישראלים הגרים באזור (ראו בג"ץ 1661/05 המועצה האזורית חוף עזה נ' ראש הממשלה, פ"ד נט 2 481, 560 (2005); פרשת אלפי-מנשה, פסקאות 18-22; פרשת טנא, פסקאות 8-10; פרשת בית אריה, פסקה 8; בג"ץ 2645/04 נאסר נ' ראש הממשלה (טרם פורסם, 25.4.2007), פסקה 26). אמת מידה מרכזית באיזון בין השיקולים המתנגשים היא ה"מידתיות" (ראו פרשת בית טוריק, 841). ודוק: האחריות והסמכות לאזן בין

השיקולים המתנגשים מוטלת על המפקד הצבאי. בביצוע איזון זה, שיקול דעתו של המפקד הצבאי איננו מוחלט. אכן, "המפקד הצבאי קובע היכן בהר ובמישור תעבור גדר ההפרדה. זו מומחיותו. אנו בוחנים אם פגיעתו של מיתווה זה בתושבים המקומיים היא מידתית. זו מומחיותנו" (שם, 6-845). על בסיס שיקולים אלה, נפנה כעת לבחינת מידתיותו של תוואי הגדר בהתאם לחלופה א'.

16. לאחר שמיעת טענות הצדדים והמומחים מטעמם, ולאחר שעיינו בחומר שהונח לפנינו, הגענו למסקנה כי בנסיבות המקום והמקרה, האיזון שערך המפקד הצבאי בין צורכי הביטחון, זכויות התושבים הישראלים וזכויות התושבים הפלסטינים, הוא מידתי. תוואי הגדר באזור אלפי מנשה עבר בחינה כוללת ומחודשת לאחר פסק דינו ביחס לתוואי המקורי בבג"ץ 7957/04. המפקד הצבאי שקל את מכלול הנסיבות הרלוונטיות. חלופה א' צמצמה את הפגיעה בתושבים הפלסטינים במידה ניכרת. בקביעת התוואי המתוקן נעשה מאמץ לצמצם את כמות התושבים במרחב התפר, את הפגיעה בקרקעות פרטיות ואת היקף השטחים הנותרים במרחב התפר. נשקלה חלופה המוציאה את כל חמשת הכפרים מתחום המובלעת, כהוראת בית המשפט בבג"ץ 7957/04. בחינת הדברים הובילה למסקנה כי מבחינה ביטחונית לא ניתן לממש חלופה המוציאה גם את הכפרים הצפוניים ערב אבו-פרדה וערב א-רמאדין מתחום המובלעת, משום הסכנה הביטחונית החמורה שתיווצר לנוסעים בכביש 55. החלופה היחידה שמוציאה את כל חמשת הכפרים מתחום המובלעת ונותנת מענה לצורך הביטחוני היא חלופה ב'. אך דווקא העותרים הפלסטינים מתנגדים בתוקף לחלופה ב' ומעדיפים על פניה את חלופה א'. לנוכח עמדת התושבים הפלסטינים ביחס לחלופה ב', אין לומר כי חלופה ב' הינה חלופה מידתית יותר, משום שפגיעתה בתושבים המוגנים פחותה.

17. התוואי החדש לפי חלופה א' צמצם את הפגיעה בתושבים הפלסטינים במידה ניכרת. במסגרתו הוצאו שלושה כפרים ממרחב התפר. היקף הקרקעות החקלאיות הנתפסות לשם הקמת התוואי החדש צומצם. עם פירוק קטעי הגדר בתוואי הקיים ישתחררו שטחים שנתפסו להקמת גדר באורך 5,051 מטרים. תחתם ייתפסו שטחים להקמת גדר באורך 3,473 מטרים בלבד. המשיבים התחייבו כי יעשה מאמץ להחזיר את מצבה של הקרקע בשטח הגדר שתפורק למצבה הקודם. גם היקף האדמות הנתפסות במרחב התפר צומצם. חלופה א' מוציאה מתוך שטח המובלעת 1,887 דונם.

18. אין אנו מקלים ראש בפגיעות בתושבים הפלסטינים הכרוכות בבניית הגדר גם בתוואי החדש. מעבר לגדר ובמרחב התפר נותרים כ-2,500 דונם של אדמות פרטיות. פגיעה זו נדרשת מטעמים ביטחוניים. עם זאת, אף אם מדובר בפגיעה קשה אין לומר כי

פגיעה זו אינה מידתית. מקובלת עלינו עמדת המשיבים לפיה קיים צורך ביטחוני חיוני שיש בו כדי להצדיק תפיסת אדמות אלה. שוכנענו כי לא קיים תוואי שפגיעתו פחותה ואשר יש בכוחו להגשים את התכלית הביטחונית. העותרים מציעים להעביר את הגדר מצידו הצפוני של הוואדי החוצץ בין ראס א-טירה לאלפי מנשה, בצמוד לבתי הישוב אלפי מנשה. המשיבים מנגד סבורים כי תוואי כזה לא ייתן הגנה מספקת לישוב אלפי מנשה, שיהיה צפוי לחדירת מחבלים ללא זמן התרעה מספק עד להגעתם לבתי הישוב עצמם. העותרים הפלסטינים לא הרימו את הנטל לסתור את עמדת המפקד הצבאי כי התוואי החלופי המוצע אינו מספק את המענה הביטחוני הנדרש להגנה על אלפי מנשה, עמדה שהיא כל כולה בתחום ההערכה והמומחיות הביטחוניים. לעניין זה מקובלת עלינו אפוא עמדת המשיבים כי משיקולים ביטחוניים, נדרשת יצירת מרחב ביטחון של מספר מאות מטרים בין הגדר לבין אלפי מנשה. אין לומר כי הפגיעה הנגרמת לכפרים שמדרום למובלעת אינה עומדת ביחס הולם לתועלת הביטחונית הצומחת מן הגדר. מטרת הגדר הינה להגן על חיי התושבים הישראלים מפני פעולות טרור. תועלתה הצפויה היא, אם כן, רבה מאד. מקובלת עלינו גם עמדת המשיבים לפיה השטח עליו הולכת ונבנית שכונת "גבעת טל" אף הוא חלק מאלפי מנשה וזקוק להגנה באמצעות הגדר. מנגד, לא שוכנענו כי הפגיעה בעותרים היא כה קשה וחרמורה עד שאין היא מידתית. בתוואי הגדר יכללו שערים חקלאיים דרכם תתאפשר הגישה לאדמות החקלאיות שיוותרו מצידה ה"ישראלי" של הגדר. תמורת קרקעות פרטיות שייתפסו יהיו התושבים זכאים לקבלת דמי שימוש ופיצויים, בכפוף להוכחת בעלותם על הקרקע. עצים המצויים בתוואי החדש, שהעתקתם תידרש, יועתקו בתיאום עם בעלי הקרקע.

19. פגיעתו של התוואי בפלסטינים המתגוררים בכפרים הצפוניים קשה יותר, שכן חלופה א' מותירה את שני הכפרים במרחב התפר. עם זאת, לא שוכנענו כי הפגיעה אינה מידתית. שני הכפרים שוכנים בסמוך לכביש 55. בשני הכפרים יחד מתגוררים כ-400 תושבים. המשיבים התחייבו לפעול במטרה שתנאי החיים של התושבים יהיו סבירים. גישת כל תושבי הכפרים לכיוון מרחב קלקיליה מתאפשרת באמצעות מעבר 109, הפתוח 24 שעות ביממה. כן מתאפשר מעבר תלמידים, תחבורה ושירותי רפואה. בנסיבות העניין, אין לומר שהפגיעה בעותרים אינה עומדת ביחס הולם לתועלת הביטחונית הצומחת מהגדר המגנה על כביש 55, המשרת אלפי נוסעים מדי יום.

20. דין עתירתה של המועצה המקומית אלפי מנשה להידחות אף היא. מקובלת עלינו עמדתו של המפקד הצבאי לפיה יש בתוואי חלופה א' כדי לספק את צורכי הביטחון של אלפי מנשה והנוסעים בכביש 55 וכי חלופה זו אינה נחותה מבחינה

ביטחונית מחלופה ב'. מדברי המשיבים ניכר כי במסגרת התוויית הגדר נעשה מאמץ ניכר לענות על צורכי הביטחון ולהגשים את תכליתה הביטחונית של הגדר. לדעת המשיבים, אין הכרח ביטחוני בסלילת כביש גישה דרומי לאלפי מנשה. עמדה זו – שהיא בעלת אופי ביטחוני מובהק – מקובלת עלינו. אכן, כפי שנאמר בפסיקתנו, "אין אנו עושים עצמנו למומחים בענייני ביטחון. אין אנו ממירים את השיקול הביטחוני של המפקד הצבאי בשיקול הביטחוני שלנו. אין אנו נוקטים כל עמדה באשר לאופן ניהול ענייני הביטחון. תפקידנו הוא בשמירת הגבולות ובהבטחת קיומם של התנאים התוחמים את שיקול-הדעת של המפקד הצבאי" (פרשת בית סוריק, 3-842). המועצה המקומית אלפי מנשה לא הרימה את הנטל המוטל עליה כדי לשכנע את בית המשפט להעדיף מומחה אחר על פני המפקד הצבאי. בנסיבות העניין, לא השתכנענו כי עלינו להעדיף את דעתם המקצועית של חברי המועצה לשלום ולביטחון על פני עמדתו של המפקד הצבאי בכל הנוגע לסיפוק צורכי הביטחון של תושבי אלפי מנשה.

21. אשר לשיקולים בדבר התפתחות עתידית של אלפי מנשה ותוכניות הבנייה שלה, באלה אין כדי להצדיק בחירה בחלופה ב'. תכנון תוואי גדר הביטחון אינו צריך להתבסס על הרצון לכלול בצידה ה"ישראלי" של הגדר שטחים אשר נועדו להרחבת יישובים, בפרט כאשר מדובר בתוכניות מתאר שכלל אינן תקפות (ראו, בג"ץ 2732/05 ראש מועצת עיריית עזון נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 15.6.2006); פרשת נאסר, פסקה 36; בג"ץ 1348/05 ראש עיריית סלפית נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 17.7.2006), פסקה 29). גם שמירה על רצף טריטוריאלי אינה נופלת במסגרת שיקולי הביטחון, ואין בה כדי להצדיק פגיעה בזכויות התושבים הפלסטינים. הגדר לא נועדה להגן על תחום השיפוט של הישובים הישראליים. היא נועדה להגן על המתישבים עצמם, תוך התחשבות באינטרסים של התושבים המוגנים באיזור. מכאן שהרצון ליצור רצף בין אלפי מנשה לשכונת נוף השרון אינו יכול להוות טעם מספיק לבחירה בחלופה ב'. שכונת נוף השרון מרוחקת מספר קילומטרים מאלפי מנשה. היא מוגנת באמצעות קטע אחר של גדר ההפרדה, העובר בסמיכות לקו הירוק. בינה לבין אלפי מנשה כפרים וקרקעות חקלאיות של תושבים פלסטינים. גם לפי התוואי הקיים היום מנותקת שכונת נוף השרון מאלפי מנשה. תוואי הגדר אינו יוצר פגיעה מיידית וישירה במרקם חיהם של תושבי אלפי מנשה או תושבי שכונת נוף השרון. אשר לשיקול הכללי בדבר התפתחות עתידית, הרי שנוכח טבעה הזמני של הגדר, יש לו משקל מוגבל ביותר (ראו, בג"ץ 11205/05 מועצת הכפר עיזרייה נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 23.5.2006), פסקה 15; בג"ץ 5488/04 מועצה מקומית אלדאם נ' ממשלת ישראל (טרם פורסם, 13.12.2006), פסקה 57; פרשת נאסר, פסקה 36). לבסוף, מקובלת עלינו עמדת

המשיבים לפיה חלופה ב' כרוכה בהוצאות כלכליות גבוהות במיוחד, ואין ביתרונותיה מבחינת המועצה המקומית אלפי מנשה כדי להצדיק הפרשי עלות אלה.

סיכומו של דבר, הננו סבורים כי התוואי החדש שהיתוו המשיבים למובלעת אלפי מנשה משקף את האיזון המידתי בין השיקולים המתנגשים ומכל מקום, אין הוא חורג מן המתחם אותו ראוי לנו לכבד. לפיכך, לא מצאנו כל עילה להתערב בשיקול דעתו של המפקד הצבאי בקביעת התוואי.

אשר על כן, העתירות נדחות. בנסיבות העניין אין צו להוצאות.

ה נ ש י א ה

המשנה לנשיאה א' ריבלין:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופטת א' פרוקצ'יה:

אני מסכימה.

ש ו פ ט ת

הוחלט כאמור בפסק-דינה של הנשיאה ד' ביניש.

ניתן היום, ט"ו באלול התשס"ז (29.08.2007).

ש ו פ ט ת

המשנה לנשיאה

ה נ ש י א ה